

МІНІСТЕРСТВО СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

**ІНСТИТУТ ПІДГОТОВКИ КАДРІВ
ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ ЗАЙНЯТОСТІ УКРАЇНИ**

Кафедра психології

ПРОГРАМА ВИБІРКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ПОЛІТИЧНІ ІНСТИТУТИ І ПРОЦЕСИ»

**ПІДГОТОВКИ ДОКТОРІВ ФІЛОСОФІЇ
денної та заочної форми навчання**

**ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ 05 «СОЦІАЛЬНІ ТА ПОВЕДІНКОВІ НАУКИ»
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 053 «ПСИХОЛОГІЯ»**

СПЕЦІАЛІЗАЦІЯ «ПСИХОЛОГІЯ ПРАЦІ ТА УПРАВЛІННЯ»

Київ – 2020

Програма **вибіркової** навчальної дисципліни «Політичні інститути і процеси» підготовки докторів філософії наукової спеціальності 053 «Психологія».

Розробник програми: доктор наук з державного управління, професор кафедри публічного управління та адміністрування *Л.М.Новак-Каляєва*.

Рецензент: *Пріб Г.А.*, доктор психологічних наук, професор кафедри психології Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості України

Затверджено на засіданні кафедри *психології*.
Протокол № 3 від 08 жовтня 2020 р.

Схвалено Вченою радою Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості України.
Протокол № 8(160) від 29 жовтня 2020 р.

©Новак-Каляєва Л.М., 2020
©Інститут підготовки кадрів
державної служби зайнятості України
(ІПК ДСЗУ), 2020

ВСТУП

Програма вибіркової навчальної дисципліни «Політичні інститути і процеси» складена відповідно до вимог освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії спеціальності 053 «Психологія».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є політика як суспільне явище, політичні системи та політичні процеси, що перебувають у відносинах і зв'язках між собою, закономірності й механізми їх розвитку.

Курс «Політичні інститути і процеси» присвячений аналізу політичних інститутів і процесів як системи дій, спрямованих на досягнення певної мети, а також створення умов, які сприяють оптимальній реалізації інтересів суб'єктів політичної дії - людини, організації, об'єднання, партії, держави в контексті глобальних суперечливих тенденцій і чинників, пов'язаних із глобалізацією, інформатизацією та технологізацією суспільства.

Міждисциплінарні зв'язки: проблематика курсу «Політичні інститути і процеси» відповідно до структурно-логічної схеми дисциплін, передбачених навчальними планами фаху, тісно пов'язана з курсами, як «Політична психологія», «Людина в соціумі: психологічні аспекти наукового пізнання», «Наукові школи в психології», «Психологія цінностей»,

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Політичні інститути і процеси» є усвідомлення, розуміння та аналіз теоретичних і практичних проблем легітимізації та функціонування політичних інститутів у політичній системі суспільства, закономірностей перебігу та наслідків політичних процесів.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Політичні інститути і процеси» є:

- формування сучасного політичного і управлінського мислення,
- розуміння процесів інституціоналізації влади і державно-владних відносин у взаємодії з громадянським суспільством;
- розуміння феноменів політичного інституту і політичного процесу;
- сприяння розвитку самостійного аналітичного підходу до явищ політико-правової і соціально-духовної реальності;
- усвідомлення сутності та закономірностей політичних змін, що відбуваються, причинно-наслідкових зв'язків, рушійних сил і механізмів таких змін.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-наукової програми аспіранти повинні:
знати:

- передумови виникнення політичних інститутів і процесів, сутність політичних інститутів, їх різновиди та класифікації; суть політичної системи та її складових;
- основні напрями розвитку теорії політичних систем, їх типологізацію; засади інституційного і системного аналізу політики;
- місце та роль політичних інститутів у політичній системі суспільства; проблеми міжінституційної взаємодії;
- головні тенденції розвитку політичних інститутів

вміти:

- аналізувати типів політичних інститутів і форм державного правління, політичних режимів і форм державного устрою.
- розрізнити ідеологічні платформи політичних партій, їх специфіку як політичних інститутів, здійснювати типологізацію партійних систем, усвідомлювати партійно-політичний спектр сучасної України;
- аналізувати суспільно-політичні організації та рухи як політичні інститути, роль, функції в політичній системі суспільства політичних інститутів і суспільної модернізації.
- професійно користуватись діагностичним інструментарієм, розробленим у межах політичних наук;
- адекватно тлумачити зміст виборчого процесу; розрізняти вборчі системи, моделі проведення виборів, особливості виборчої інженерії

- стимулювати політичний процес як суспільно-політичну взаємодію;
- сприяти формуванню умов для громадської участі в політичних процесах;
- планувати і проводити тренінги для учасників громадської взаємодії;
- стимулювати усвідомлення громадськими активістами публічної політики як процесу формування та здійснення суспільного порядку денного та власної відповідальності за його реалізацію.

**На вивчення навчальної дисципліни відводиться
90 год / 3 кредити ЄКТС**

II курс – 4 семестр

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Політичні інститути.

Тема 1. Поняття, структура та зміст політичних інститутів

Політичний інститут: поняття, походження, структура. Види і зміст діяльності політичних інститутів. Функції та роль політичного інституту в житті суспільства..

Тема 2. Держава як провідний інститут політичної системи.

Владні інститути держави. Держава: походження, сутність, функції. Інститут парламентаризму. Інститут глави держави. Система виконавчої влади, особливості її взаємодії з органами місцевого самоврядування. Судова влада та правоохоронна система держави.

Тема 3. Інститути громадянського суспільства.

Поняття громадянського суспільства, його ознаки, структура і функції. Політичні партії та їх роль як інститутів громадянського суспільства. Громадсько-політичні об'єднання та рухи. Засоби масової інформації

Тема 4. Політична еліта та лідерство.

Поняття еліти та природа елітарності. Типи еліт. Політичне лідерство. Основні риси сучасного лідера

Змістовий модуль 2. Політичні процеси.

Тема 5. Політичний процес: поняття, структура, типи.

Сутність та зміст політичного процесу. Політичне рішення – ядро політичного процесу. Етапи політичного процесу та режими його функціонування. Типи політичного процесу.

Тема 6. Політичні зміни та дії.

Поняття політичних змін, їх форми та джерела. Політичні дії. Революція і реформи як основні види політичних дій. Вибори як демократичний механізм політичних змін. Повстання, бунт, заколот, путч, політична кампанія, мітинг, демонстрація, страйк – види політичного тиску.

Тема 7. Політична діяльність і політична поведінка.

Людина як первинний суб'єкт політики. Політична участь. Політична діяльність і політична поведінка: поняття, зміст, критерії ефективності. Політична культура. Феномен популізму.

Тема 8. Регулювання інтересів у політичному процесі. Функціональні системи представництва та регулювання інтересів

Лобізм. Корпоративізм. Неопатримоніалізм..

Тема 9. Політичні конфлікти і кризи як вираз протиборства інтересів.

Поняття, типи та види політичних конфліктів. Етапи розгортання політичних конфліктів та їх наслідки. Політичні кризи : поняття, різновиди, форми. 4. Шляхи деконфліктизації політичного процесу.

Тема 10. Толерантність як ціннісний орієнтир демократичного політичного процесу

Толерантність: її сутність та політична необхідність. Механізми реалізації толерантності як принципу політичної дії. Толерантність у політичній практиці об'єднаної Європи.

3. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Ахременко А.С. Политический анализ и прогнозирование: учеб. пос./ А.С. Ахременко. – М. : Гардарики, 2006. – 333 с.
2. Василенко И.А. Политические переговоры. / И. А. Василенко. – 2-е изд., испр. и доп. – М: Инфа-М, 2010. – 396 с.
3. Вертакова Ю.В. Исследование социально-экономических и политических процессов : учебное пособие / Ю.В. Вертакова, О.В. Согачева. — М. : КНОРУС, 2009.- 336 с.
4. Гелей С.Д. Політологія: навч.посіб./С.Д. Гелей, С.М. Рутар. – К.: Центр учбової літератури, 2013. – 310 с.
5. Трансформація політичних інститутів України: проблеми теорії і практики / Авт. колектив: М. І. Михальченко (керівник) та ін. – К. : ІІЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2016. – 440 с.

Додаткова:

1. Ожиганов Э.Н. Моделирование и анализ политических процессов: учеб. пос./ Э.Н. Ожиганов. – М.: РУДН. – 2009. – 189 с.
2. Пахарев А.Д. Політичні інститути і процеси в сучасній Україні: навч.посіб./ А. Д. Пахарев. – К.: Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України, 2011. – 182 с.
3. Політична енциклопедія [редкол.: Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст.голови) та ін.]. – К.: Парламентське видавництво, 2011. – 808 с.
4. Політична думка ХХ – початку ХХІ століть: методологічний і доктринальний підходи: підручник: у 2-х т./ за заг. ред. Н.М. Хоми; [Т.В. Андрущенко, О.В. Бабкіна, В.П. Горбатенко та ін.] – Львів: Новий світ-2000, Т.1. – 516 с.
5. Политология: учебник для вузов/ под ред. проф. С.В. Решетникова. – Минск: Тетрасистемс, 2011. – 397 с.
6. Терроризм как социально-политическое явление. Противодействие в современных условиях: монографія / под ред. А.И. Сацуты, В.Ю. Бельского. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2015. – 367 с.
7. Туронок, С. Г. Политический анализ и прогнозирование: учеб./ С. Г. Туронок. — М.: Юрайт, 2016. — 291 с.
8. Шмитт К. Государство: Право и политика / сост. В.В. Анашвили, О. В. Кильдюшов / К. Шмитт. – М.: Территория будущего, 2013. – 448 с.

9. GR и лоббизм: теория и технологи : учебник и практикум для бакалавриата и магистратуры / под ред. В. А. Ачкасовой, И.Е. Минтусова, О. Г. Филатовой. — М.: Юрайт, 2016. — 315 с.

Інформаційні ресурси:

1. <http://www.president.gov.ua/documents/all> – Офіційне інтернет-представництво Президента України
2. <http://portal.rada.gov.ua/> – Офіційний веб-портал Верховної Ради України
3. http://www.kmu.gov.ua/control/publish/article?art_id=245427142 – Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України
4. www.useps.org — Український Центр економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова
4. www.socis.kiev.ua — Київський Центр соціальних і маркетингових досліджень
5. www.politdumka.kiev.ua — «Політична думка», політологічне Інтернет-видання
6. <http://lcweb.loc.gov> – Бібліотека Конгресу США
7. <http://www.bnf.fr> – Національна Бібліотека Франції

4. ФОРМА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

– залік

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

- оцінка активності на аудиторних заняттях;
- усне опитування на семінарських заняттях;
- самостійні письмові роботи;
- контрольні роботи онлайн за відповідними модулями;
- виконання навчально-дослідного завдання;
- поточне та підсумкове тестування.

ЗМІСТ

Вступ	3
1. Мета та завдання навчальної дисципліни	4
2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни	5
3. Рекомендована література	7
4. Форма підсумкового контролю успішності навчання	8
5. Засоби діагностики успішності навчання	8

Навчально-методичне видання

Новак-Каляєва Лариса Миколаївна

Програма вибіркової навчальної дисципліни

«Політичні інститути і процеси»

Комп'ютерний набір Л.М.Новак-Каляєва

Формат 60×84/16. Папір офсетний.
Друк ротативний трафаретний. Ум. друк. арк.
Наклад 10 прим. Зам. № _____

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до державного реєстру видавців, виготовників і розповсюджувачів видавничої
продукції. Серія ДК № 1805 від 25.05.2004.

Інститут підготовки кадрів
державної служби зайнятості України (ІПК ДСЗУ)
03038, Київ – 38, вул. Нововокзальна 17.
Тел./факс (044) 536-14-85